ПрАТ «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
Навчально-науковий інститут права та безпеки ім. Володимира Великого

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

XI Міжнародної науково-практичної конференції

«Розвиток української держави в умовах активізації євроінтеграційних процесів»

08 травня 2026 р.

м. Київ

Охрімчук Ю.В.
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Навчально-наукового інституту права та безпеки ім. князя Володими
ра Великого ПрАТ ВНЗ МАУП
Науковий керівник:
Меджбель В.І.
Кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри цивільно-правових дисциплін,
господарського, трудового та міжнародного права
Навчально-наукового інституту права та
безпеки ім. князя Володимира Великого ПрАТ ВНЗ МАУП

Особливості регулювання надання фінансових послуг і діяльності кредитних установ у праві ЄС

Тези присвячено дослідженню особливостей правового регулювання надання фінансових послуг і діяльності кредитних установ у праві Європейського Союзу. Розглянуто нормативну базу ЄС, принципи регулювання фінансового ринку, механізми нагляду, а також проблемні аспекти функціонування кредитних установ. Особливу увагу приділено захисту прав споживачів фінансових послуг та гармонізації законодавства держав-членів.

Актуальність теми зумовлена процесами європейської інтеграції, необхідністю адаптації національного законодавства до стандартів ЄС та зростанням ролі фінансових послуг у внутрішньому ринку Європейського Союзу [1, с. 15]. Розвиток цифрових фінансових технологій і транскордонних послуг зумовлює потребу у вдосконаленні правового регулювання [2, с. 28].

Метою роботи є визначення особливостей регулювання надання фінансових послуг і діяльності кредитних установ у праві ЄС, а також аналіз ключових механізмів нагляду і захисту споживачів.

Правове регулювання фінансових послуг у ЄС має наднаціональний характер і здійснюється через директиви та регламенти, які підлягають імплементації або прямому застосуванню в державах-членах [3, с. 52]. Основу становлять акти, спрямовані на створення єдиного фінансового ринку.

Діяльність кредитних установ регулюється, зокрема, Директивою 2013/36/ЄС (CRD IV) та Регламентом № 575/2013 (CRR), які встановлюють вимоги до капіталу, ліквідності та управління ризиками [4, с. 40].

Важливою особливістю є функціонування Європейського банківського союзу, що включає Єдиний наглядовий механізм (SSM) та Єдиний механізм врегулювання (SRM), спрямовані на забезпечення стабільності банківської системи [5, с. 67].

Значна увага приділяється захисту прав споживачів фінансових послуг. Зокрема, Директива 2008/48/ЄС про споживчий кредит встановлює вимоги щодо прозорості інформації та умов кредитування [6, с. 81].

Одним із ключових принципів є принцип «єдиного паспорта», який дозволяє фінансовим установам надавати послуги на території всього ЄС на підставі ліцензії, отриманої в одній

Важливу роль відіграє регулювання фінансових технологій, зокрема Директива (ЄС) 2015/2366 (PSD2), яка сприяє розвитку платіжних послуг і конкуренції на ринку [7, с. 95].

Відповідно до законодавства ЄС, кредитні установи можуть здійснювати діяльність лише за умови отримання дозволу компетентного органу та дотримання встановлених пруденційних вимог [4, с. 44]. Контроль за їх діяльністю здійснюється як на національному, так і на наднаціональному рівні. Наприклад, банк, зареєстрований у Німеччині, може надавати фінансові послуги у Франції без отримання окремої ліцензії завдяки принципу єдиного паспорта [3, с. 62]. Це сприяє розвитку конкуренції та інтеграції фінансового ринку.

Водночас, у сфері споживчого кредитування кредитні установи зобов'язані надавати клієнтам повну інформацію про умови договору, включаючи річну процентну ставку, що забезпечує належний рівень захисту прав споживачів [6, с. 84].

У результаті дослідження встановлено, що правове регулювання фінансових послуг у ЄС має комплексний та багаторівневий характер і спрямоване на забезпечення стабільності фінансової системи, інтеграції ринку та захисту споживачів [5, с. 70].

Водночас існують певні проблеми, зокрема складність регуляторної системи, необхідність постійної адаптації до нових фінансових технологій та ризики, пов'язані з транскордонною діяльністю фінансових установ [2, с. 30].

Практична цінність роботи полягає у визначенні ключових механізмів регулювання фінансового ринку ЄС, що може бути використано у

процесі гармонізації законодавства України з правом Європейського Союзу [1, с. 18].

Перспективи подальших досліджень пов'язані з аналізом правового регулювання цифрових фінансових активів, криптовалют та штучного інтелекту у фінансовій сфері [7, с. 100].

Висновок. Регулювання надання фінансових послуг і діяльності кредитних установ у праві ЄС є складною та багаторівневою системою, що забезпечує баланс між свободою ринку та необхідністю державного контролю. Подальший розвиток цієї системи спрямований на поглиблення інтеграції та адаптацію до сучасних економічних викликів.

Список використаних джерел

1. Кисіль В. І. Міжнародне приватне право: питання кодифікації. Київ : Україна, 2020. 280 с.

2. Довгерт А. С. Кодифікація приватного права в Україні. Київ : Юрінком Інтер, 2019. 336 с.

3. Фединяк Г. С., Фединяк Л. С. Міжнародне приватне право : підручник. Київ : Алерта, 2023. 416 с.

4. Буроменський М. В. Право Європейського Союзу : навчальний посібник. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 384 с.

5. Смирнова К. В. Правове регулювання внутрішнього ринку Європейського Союзу. Київ : КНУ імені Тараса Шевченка, 2020. 256 с.

6. Директива 2013/36/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26 червня 2013 року про доступ до діяльності кредитних установ та пруденційний нагляд.

7. Регламент (ЄС) № 575/2013 Європейського Парламенту та Ради про пруденційні вимоги до кредитних установ.

8. Директива 2008/48/ЄС Європейського Парламенту та Ради про договори споживчого кредиту.

9. Директива (ЄС) 2015/2366 Європейського Парламенту та Ради про платіжні послуги на внутрішньому ринку (PSD2).

10. Регламент (ЄС) № 1024/2013 Ради про покладення спеціальних завдань на Європейський центральний банк щодо політики банківського нагляду.